

FRIDERIK IRENEJ BARAGA (1797 – 1868)

210 letnica rojstva, 140-letnica smrti
Leto 2007 – leto svetega pisma

Katoliški misijonar in škof, popotnik in raziskovalec,
začetnik književnosti Indijancev Otava in Očipve, etnolog.

»Le eno je potrebno!«
(Lk 10,42)

To eno, kar je potrebno, pa je ljubezen do Boga in bližnjega. Stavek je Baraga živel v vsej polnosti. Bil je tudi njegovo škofovsko geslo.

»Če ljubiš Boga, ljubiš svojega bližnjega. Ne ostani pa pri lepih mislih; tvoja usmiljena ljubezen mora biti delavna. Koliko žalostnih potrebuje tvojih tolažilnih besed; koliko nesrečnih je potrebnih tvoje pomoči. Bog pripusti, da jih je zelo veliko na svetu, ki si morajo s trpljenjem zaslužiti zveličanje; drugi pa ga dosežejo z usmiljenjem do teh nesrečnih.«

Pripravila:
IVANKA UČAKAR, knjižničarka na OŠ Frana Albrehta, Kamnik;
e-mail: ivanka.ucakar@guest.arnes.si

Svetovalka: Cecilija Žibert Trklja, Knjižnica Pavla Golie Trebnje

Baragova rojstna hiša
Domačija Lah, Mala vas pri Dobrniču
Knežja vas 21, 8211 Dobrnič
Tel.: 07 346 51 63, 040 645 230
E-mail: tictrebnje@volja.net

Tudi:
Muzej krščanstva na Slovenskem, Stična:
Stična 17, 1295 Ivančna Gorica,
Tel.: Tel: +386 (0)1 78 77 863
E-mail: info@mks-sticna.si
E-naslov: www.mks-sticna.si

Slovenski etnografski muzej
Metelkova 2, Ljubljana
Tel.: (01) 300 87 00, (01) 300 87 45
E-mail: etnomuz@etno-muzej.si
www.etno-muzej.si

Življenje in delo

Friderik Irenej Baraga, veliki misijonar in jezikoslovec se je rodil 29. junija 1797 v Mali vasi pri Dobrniču. Mladost je preživel na graščini Trebnje, ki je bila last njegovega očeta. Šolal se je najprej v Ljubljani, potem pa na univerzi na Dunaju in tam diplomiral iz prava. V Ljubljani je študiral še teologijo in bil 21. septembra 1823 posvečen v duhovnika. Duhovniško službo je opravljal kot kaplan v Šmartinu (Stražišče) pri Kranju in v Metliki. Slovel je po gorečih pridigah in usmerjenosti k ljudem. Kot metliški kaplan je leta 1830 izdal molitvenik "Dušna paša za kristjane, kateri žele v duhu in resnici Boga moliti", ki je bil med ljudmi zelo priljubljen, saj so ga tiskali kar devetkrat, nazadnje 1866. Ker njegov način oznanjanja vere ni bil v duhu janzenizma, ki se je k nam razširil iz Belgije in Francije, se je sprl z delom duhovščine. To je bil eden izmed vzrokov, da se je odločil za delo misijonarja v tujini. Misijonarsko delo je začel v začetku leta 1831 v Arbre Croche (Harbour Spring) ob Michiganskem jezeru. Svoj drugi misijon je Baraga postavil v Grand Riverju, na območju, ki je mejilo z indijanskim ozemljem. Indijance je navajal na ustaljen način življenja, jih učil brati in pisati ter jim omogočil, da so se izučili različnih obrti ter se kulturno in gospodarsko razvili. Odvrčal jih je od alkohola in se za zgled sam zaobljubil k abstinenici. Zaradi svojega delovanja je prišel navzkriž z oblastni, željnimi indijanskimi ozemelji, zato se je moral preseliti v La Pointe ob Gornjem jezeru.

Papež Pij IX. je Friderika Barago leta 1852 imenoval za škofa. Posvetil ga je nadškof Purcell 1. novembra 1853 v Cincinnatiju. Za sedež svoje škofije si je Baraga izbral mestece Sault Sainte Marie. Škofovski naziv ni v ničemer spremenil Baragovega načina življenja. Še vedno je poletil s kanujem, pozimi pa peš, tudi na krpljah, obiskoval indijanska plemena, naseljena na velikanskem ozemlju. Za Indijance je bil hkrati kaplan, župnik, katehet in škof. Baraga vere ni vsiljeval, ampak je Indijance učil in jim pomagal, tudi gmotno. Zato ni nenavadno, da mu jih je med njegovim misijonarskim delom uspelo približno 25 000 pokristjaniti. Da bi dobil pomoč za svoje varovance in za graditev cerkva, je dvakrat obiskal Evropo. Prvič je leta 1836 in 1837 poleg Pariza, Rima in Dunaja obiskal tudi Ljubljano, vendar je na domačih tleh ostal le nekaj tednov. Ob drugem obisku leta 1853 je obiskal tudi škofa Slomška v Št. Andražu. Leta 1866 je Baraga preselil sedež svoje škofije iz Sault Sainte Marie v Marquette, kjer je 19. januarja 1868 umrl. Sprva je pridigal in poučeval v francoskem jeziku ob pomoči indi-

janskega prevajalca. Hitro pa se je naučil jezika plemen Otava in Očipve (Čipeva) in začel oznanjati vero v jeziku ljudstva, med katerim je živel. Za Indijance je napisal šest knjig. Najpomembnejši sta molitvenik v čipvejskem jeziku (1836) in "Katolik enamiad" (1850), nekakšen povzetek celotnega katoliškega nauka. Sestavil je slovar in slovnico očipvejščine, najprej v francoščini, pozneje pa je oboje pripravil za tisk v angleščini. Med bivanjem v La Pointu je napisal knjigo "Geschichte, Charakter, Sitten und Gebräuche der nordamerikanischen Indier", kjer so med drugim Evropejci prvič spoznali zgodbo o indijanski princesi Pokahontas. Delo je prava etnološka monografija in prva knjiga slovenskega avtorja, ki opisuje neko tuje ljudstvo. Knjiga je izšla v izvirniku in v slovenski priredbi leta 1837 v Ljubljani z naslovom "Popis navad in zadržanja Indijanov Polnočne Amerike". V francoskem prevodu je to delo izšlo leta 1837 in 1845, v celoti pa je bilo v slovenski jezik prevedeno leta 1970. Ob svojem obisku v Ljubljani je Baraga Kranjskemu deželnemu muzeju podaril prvo neevropsko etnološko zbirko. V njej je 47 predmetov, ki jih je Baraga zbral med Indijanci Očipva ob Gornjem in Michiganskem jezeru. Zdaj jih hrani Slovenski etnografski muzej, Muzej neevropskih kultur Goričane. (Sedaj SEM)

V zvezni državi ZDA Michigan so po njem poimenovani: Okrožje (county) Baraga, Mestna občina (township) Baraga v tem okrožju, vas (village) Baraga v tej mestni občini.

Povzeto po mag. Bojan Bračič; ob izidu znamke:

<http://www.posta.si/Namizje.aspx?tabid=217&artikelid=3677>

Muzeji – zbirke:

Slovenski etnološki muzej, stalna zbirka Med naturo in kulturo:

Začetek etnološke zbirke neevropskih kultur je zbirka predmetov, ki jih je Baraga daroval 1837, ko je obiskal Evropo.

Prva najstarejša zbirka, pa je nedvomno kolekcija "etnografskih predmetov" iz Severne Amerike, indijanskih plemen Očipva in Otava, ki jo je leta 1837 daroval misijonar škof Friderik Baraga. Zanj ga je naprosil predsednik "muzejskega kuratorija" naravoslovec Hohenwart. Njegovo zanimanje za indijanske predmete oz. po njegovem "etnografske predmete divjakov", je bilo nedvomno v duhu evropskih naravoslovnih "kabinetov čudes", katerih pridih je na začetku zaznamoval tudi nastajajoče antropološke, etnološke ali folklorne muzeje.

Slovenski verski muzej v Stični – spominska soba Friderika Barage:

Zbirko in bogat arhiv o misijonarju Frideriku Baragi ter o severnoameriških Indijancih je za muzej zbral kanadski duhovnik slovenskega rodu Karel Ceglar. Z njegovo denarno pomočjo je urejena zbirka prišla leta 1991 v Slovenijo. Istega leta sta izšli knjigi Karla Ceglarja Baragiana Collection 1 in 2, kjer je zbrana korespondenca in bibliografija o Frideriku Baragi, ki ju hrani muzej na mikrofilmih. Upamo, da se bo projekt Baragiana nadaljeval na podlagi ohranjenega arhiva, ki ga hrani muzej.

